

18 sön efter Trefaldighet

Predikan på distans 2022-10-16

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige.

I Guds, Faderns + och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Bön. Käre himmelske Fader! Tala till oss denna stund genom ditt heliga ord. Förklara för oss vad som är det viktigaste i livet och i döden. Visa oss den rätta vägen till Guds rike. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Dagens ämne: Vägen till Guds rike

Epistel: 1 Kor. 1:4-8. Evangelium: Matt. 22:34-46

Predikotext: Matt. 13:44-46 (2:a årg.)

Jesus berättade följande liknelse för sina lärjungar: 44. Himmelriket är som en skatt som ligger gömd i en åker. En man finner den och gömmer den igen, och i sin glädje går han och säljer allt han äger och köper den åkern. 45. Himmelriket är också som en köpman som sökte efter fina pärlor. 46. När han fann en mycket dyrbar pärla gick han och sålde allt han ägde och köpte den.

Dagens ämne i vår evangeliebok är "Vägen till Guds rike". Predikotexten är hämtad ur Matteus trettonde kapitel, där Jesus undervisar folket med många liknelser. Innan vi går in på texten har vi därför anledning att stanna inför Jesu liknelser. Det grekiska ordet för *liknelse* som Matteus använder är "*parabel*" (parabolä). Grekiska talare brukade använda korta berättelser ur vardagslivet för att illustrera vad de talade om. När man får en sådan bild är det lättare att komma ihåg innehållet i undervisningen. Själva ordet *parabel* betyder att man kastar fram något vid sidan om. Talaren stryker under sitt tema genom att "kasta fram" en bild från vardagslivet.

Så gjorde också Jesus. Han använde många olika liknelser eller parabler, särskilt i fråga om "Guds rike" eller "himmelriket". Några exempel i kapitel 13 är följande:

1. Liknelsen om **såningsmannen** som sår säd ("fyrahanda sädesåker"). En del hamnar vid vägen, en del på stenig mark, en del bland tistlar och törnen och slutligen en del i den goda jorden. Endast den goda jorden betecknar de människor som blir kvar i tron och bär frukt. Här ger Jesus en förklaring i varje steg av liknelsen.

2. Liknelsen om **ogräset bland vetet**. Här är liknas himmelriket vid den goda säden. Men en fiende kommer och sår ut ogräs bland vetet. Här är det uppenbart att Guds ord är den goda säden, medan fienden är djävulen som försöker förstöra Guds verk med sina falska läror och sina frestelser till synd. Så länge vi lever på jorden måste vi acceptera att djävulen också är här. Jesus säger att vi inte ska rycka upp ogräset eftersom vi då också kunde förstöra vetet. Detta gäller världen. Först vid skördetiden skall vetet och ogräset skiljas åt. I kyrkan skall vi dock förhindra falsk lära, men endast Gud ser till hjärtat och endast han kan döma om vilka som är de sanna kristna.

3. Liknelsen om **senapskornet**. Fastän dess frö är så litet blir senapsväxten störst av alla köksväxter, säger Jesus. Den blir ett stort träd dit fåglarna kan finna tillflykt.

Här betonar Jesus först hur oansenligt Guds rike är i denna världen. Guds ord kommer med vanliga bokstäver och vanligt tal, dopet kommer med vanligt vatten och nattvarden med bröd och vin. Sådant hör till det vanliga livet och är i sig inte särskilt märkligt. Utan Guds ord och löfte är det ingenting. Men i liknelsen om senapskornet vill Jesus betona att allt detta oansenliga, detta som osynligt händer när människor kommer till tro genom ordet och sakramenten, samtidigt är ett oerhört mäktigt verk. Det sker fortlöpande genom hela historien tills oräkneliga skaror av kristna genom alla tider kommer att uppstå och gå in i Guds himmel. Så växer Guds rike fram ur till synes ingenting till ett mäktigt och stort träd där vi alla finner tillflykt och frälsning.

4. Liknelsen om **surdegen**. Himmelriket är som en surdeg, en jäst, som en kvinna blandar i mjölet tills alltsammans blir genomsyrat. Jästen är ju grundläggande för bakning i allmänhet. Här har många påpekat att Bibeln också lär att surdegen är den falska läran som genomsyrar allt, och aposteln skriver: **Lite surdeg syrar hela degen** (Gal. 5:9). Detta är sant och viktigt. Men här talar Jesus om surdegen på ett annat sätt. Det är som i liknelsen om senapskornet. Liknelsen handlar om evangelium som går ut i världen. Det ser så oansenligt ut som en liten bit surdeg eller jäst i en stor deg. Men evangelium har kraften att av ogudaktiga människor göra kristna bekännare. De som genomsyras (omvänds) är dock inte alla människor. Många står emot Guds nåd och går därför förlorade. Så sker det som Johannes skriver om i inledningen till sitt evangelium: **"Han kom till det som var hans eget, och hans egna tog inte emot honom. Men åt alla som tog emot honom gav han rätten att bli Guds barn, åt dem som tror på hans namn. De är inte födda av blod eller av köttets vilja eller av någon mans vilja, utan av Gud"** (Joh. 1:11-13).

När en människa tar emot Guds nåd genom tron på Kristus blir hon "genomsyrad" av Guds Ande. Så kommer alla Guds barn, ett efter ett, att upptas i Kristi kropp, som är den kristna kyrkan, Guds rike. Detta sker tills alltsammans är genomsyrat, till hela det andliga Israel har blivit frälst (jfr Rom. 11:26). Då är domens dag inne och både troende judar och hedningar står tillsammans på Människosonens högra sida och får höra ordet: **"Kom, ni min Fars välsignade, och ta emot det rike som stått berett för er sedan världens skapelse"** (Matt. 25:34).

5. Vi är så framme vid dagens liknelse och predikotext. Här liknar Jesus himmelriket vid **en skatt som är gömd i en åker** och sedan vid **en dyrbar pärla** som en köpman köper. På nytt betonar här Jesus det oansenliga och till synes värdelösa i förhållande till det som är mest dyrbart och viktigt i hela livet, ja, i hela världen.

Först åkerjorden. Åkerjorden i sig är bra för jordbruket. Utan en god åkerjord kan vi inte få några skördar. Men det är inte det Jesus talar om här. En liknelse har alltid en särskild poäng som man ska söka efter. Man brukar tala om *den tredje jämförelsepunkten* (på latin: tertium comparationis). Man jämför då två saker och letar efter en tredje punkt som de båda har gemensamt, den tredje jämförelsepunkten.

Ett exempel är talesättet: *Nöden är uppfinningarnas moder*. De två sakerna är här (1) mor-och-barn-förhållandet och (2) sambandet mellan nöd och uppfinning. Den tredje, gemensamma jämförelsepunkten är att liksom barnet föds av sin mor så föds en uppfinning på grund av ett starkt behov, nöden. När någonting nödvändigt saknas

kommer kreativiteten och snart har människan gjort en ny uppfinning. När man behövde tvätta något ordentligt uppfann man såpa och tvål, disk- och tvättmedel och till sist diskmaskin och tvättmaskin och hallar för biltvätt. När man måste färdas långt uppfanns alla möjliga vagnar och senare cykeln, bilen, tåget, flygplanet och rymdfarkosten. Nöden är uppfinningarnas moder.

När nu Jesus jämför himmelriket (Guds rike) med en skatt i en åker är den tredje och avgörande jämförelsepunkten att det i båda fallen är fråga om något som till det yttre är oansenligt men som innehåller något mycket värdefullt.

Det finns ju många åkrar, men de flesta innehåller inte någon nergrävd, dyrbar skatt. En åker med en nergrävd skatt ser ju till det yttre ut som vilken åker som helst. Men den innehåller en skatt som kan vara värd miljontals kronor. Så är det också med Guds rike. Evangelium kommer till oss till det yttre i form av vanliga mänskliga ord, vanligt vatten, bröd och vin. För förnuftet verkar det inte vara något särskilt med det. Förnuftet ser ju inte att det är Guds ord som kommer med dessa enkla, jordiska medel. Förnuftet ser inte att en människa blir född på nytt genom dopets vatten. Förnuftet förstår inte att brödet och vinet i nattvarden är Kristi kropp och blod, som ges oss till syndernas förlåtelse och evigt liv.

Men en människa som får sina ögon öppnade genom evangelium griper genom tron tag i denna värdefulla skatt. Tron är inte något som människan har av naturen. Utan tron ser hon inte skatten alls. Men Gud skänker tron som en fri gåva. Här får vi inte pressa liknelsen. Vi får t.ex. inte säga att för att hitta en skatt i en åker måste man gräva ordentligt. Skall man alltså arbeta hårt med goda gärningar, avgörelse m.m. för att bli en kristen? Nej, absolut inte! Sådana jämförelser blir ju helt fel.

Vi ska då komma ihåg att alla liknelser måste tolkas utifrån Bibelns egen undervisning om lag och evangelium, synd och nåd. Då förstår vi att det inte kan vara fråga om att vi måste arbeta med egna gärningar för att få tag i skatten. Nej, vägen till Guds rike heter evangelium genom tron allena. Det är budskapet att Jesus genom sitt verk har gjort allt för oss. Detta verk är till 100% färdigt redan innan vi tror. Jesus har dött för hela världens synd. Han försonade oss fullkomligt när han levde och dog i vårt ställe. Genom hans uppståndelse visade Gud att Kristi verk är fullbordat för hela världen. Gud ställde i uppståndelsen fram Kristus utan all synd, fullkomligt rättfärdig. Denna rättfärdighet finns där färdig för hela världen redan innan vi tror. Det är precis som med skatten i åkern. Den ligger där färdig, oerhört värdefull. Problemet är bara att den är dold. Människor går över åkern utan att se någon skatt. Bonden plöjer kanske många gånger utan att märka skatten.

Så är jämförelsen att Guds rikes skatt är färdig och finns där i sin oerhörda rikedom, men att den är fördold för världen. Ja, inte ens när världen möter den kristna förkunnelsen blir skatten uppenbar så länge människan i otro visar den ifrån sig. Så kommer den ogudaktiga världen alltid att förkasta Guds rikes härlighet och säga: Vad är det med denna konstiga predikan? Det är bara en av många underliga religioner. Inte kan man tro att lite vatten föder på nytt! Inte kan man tro att en död människa, avrättad på ett kors kan uppstå igen och ge människorna evigt liv! Inte kan man tro att Jesus som människa sitter på Gud Faders högra sida och samtidigt

kommer med sin kropp in i nattvardens bröd och vin och att detta skulle kunna medföra syndernas förlåtelse och evigt liv!

Men för tron är det helt annorlunda. Nu säger Jesus i vår text:

En man finner den [skatten] och gömmer den igen, och i sin glädje går han och säljer allt han äger och köper den åkern.

I vår tid finns det lagar som gör att en upphittad, historisk skatt måste lämnas in till myndigheterna. Man kan inte på samma sätt som på Jesu tid först gräva och finna en skatt och sedan köpa åkern och bli rik. Men vi kan istället jämföra med att gräva guld. När man funnit en guldåder kan man muta in den och bryta guldet och i bästa fall bli mycket rik. I Californien blev det en stor guldrush 1858 och i Klondike, Canada en ännu större år 1898. Det resulterade i den största invandringen av guldgrävare i historien. Miljoner människor gav sig dit, men bara få blev rika. Idag pågår också en rush hos stormakter och storföretagare efter de mest värdefulla metallerna.

Liknelens poäng är, att när en människa finner den andliga skatten och får sina ögon öppnade av Gud, förstår han eller hon att detta är det viktigaste i livet och i döden. I jämförelse med Kristi evangelium är alla jordiska skatter som leran på åkern. Jesus vill därför med sin liknelse lära oss att ordet och sakramenten, som till det yttre ser så enkla och vardagliga ut, innehåller Guds rikes allra största skatt. Det blir som när Filippus kom och sa till Natanael: Vi har funnit honom som Mose skrev om, Jesus! Natanael svarade då: Kan något gott komma från Nasaret? Filippus svarade: Kom och se! Natanael gick då också till Jesus och blev överbevisad och sade till honom: Du är Guds Son! (Joh. 1:43-49) Så vill Gud också att vi genom att vittna om skatten skall nå fler människor med detta underbara budskap.

Till sist skall sägas att en annan tolkning av liknelsen är att det är Gud som söker till dess han har funnit den förlorade människan och hennes dyrbara själ. Han köper då den förlorade människan genom att betala med sin Sons död. Så blir den förlorade människan återköpt, återlöst och det blir stor glädje i himlen över en endas syndare som gör bättring. En sådan uppbygglig tolkning kan också läggas in i berättelsen om köpmannen som köper den dyrbara pärlan. Så är varje människosjäl för Gud ytterst dyrbar.

Flera liknelser kan förses med olika tolkningar och allegorier (bilder). Ibland ger Jesus själv en mera allegorisk (bildlik) tolkning som i fråga om fyrahanda sädesåker. Jesus säger där att han talar i liknelse för att otrons människor *inte* skall förstå (Matt. 13:13). Så förkunnade också Jesaja (Jes. 6:9f). Det är ett lagens ord som riktas till Guds ords föraktare. Men sedan undervisar Jesus sina lärjungar om den rätta betydelsen och ger en evangelisk undervisning.

Vi skall i första hand skall använda oss av den tolkning av liknelsen som ligger närmast till hands enligt texten. Men om det inte klart framgår skall vi tolka liknelsen så att den stämmer överens med Bibelns undervisning om rättfärdiggörelsen, om lag och evangelium. Detta kallas ”trons analogi” och är en god, biblisk princip.

6. Till sist. När en **pärlfiskare** får upp många pärlor granskar han dem noga. Endast få är verkligt värdefulla. En köpman söker efter de allra värdefullaste. När han får se en sådan pärla kan han sälja hela sin egendom för att köpa denna pärla enda pärla, säger Jesus. Köpmannen har insett att det är en pärla av oskattbart värde, och i

jämförelse med den pärlan är allt annat tämligen värdelöst. Inte heller denna liknelse får vi pressa. Den tredje, viktiga jämförelsepunkten är Guds rikes oerhörda värde i förhållande till allt annat. Det finns ju massor av pärlor som är mycket billiga. Men här är det fråga om en *mycket dyrbar* pärla, vilket betonas i grundtexten. Den människa som genom Guds nåd har funnit vägen till Gud genom tron på Kristi försoning, måste försaka allt annat i världen. Det är som Luther skriver i sin mest kända psalm:

Guds ord och löfte skall bestå, vi det i hjärtat bäre.
För himmel, ej för jord, vi gå Till strids och glade äre,
Äre alltid väl till mods, Fast vi våge gods
Och ära, liv och allt; Ske blott som Gud befallt.
Guds rike vi behålle. (Sv. Ps. 124:4)

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans Helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.